

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право
УДК 342.9

Павленко Дмитро Юрійович

здобувач ступеня доктора філософії (081 «Право»)

Національного університету біоресурсів і природокористування України

Pavlenko Dmytro

Postgraduate (081 Law) of the

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

ORCID: 0009-0008-8882-2231

**НАПРЯМКИ ПОДАЛЬШОГО ІНСТИТУЦІЙНОГО
УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ФУНКЦІЙ
ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ**

**THE DIRECTIONS FOR FURTHER INSTITUTIONAL
IMPROVEMENT OF THE ADMINISTRATIVE AND LEGAL
FUNCTIONS OF THE PROSECUTION OF UKRAINE**

Анотація. Питання організації та діяльності прокуратури, шляхів підвищення її результативності та ефективності, виконання адміністративних функцій органами прокуратури неодноразово ставали предметом уваги дослідників. Однак сьогодні існує дефіцит фундаментальних теоретичних знань про інституційне удосконалення адміністративних функцій прокуратури України. Стаття розглядає актуальні питання інституційного удосконалення адміністративно-правових функцій прокуратури України у контексті сучасних викликів та динаміки правового середовища. Зосереджується увага на визначенні ключових напрямків інституційного удосконалення, враховуючи сучасні тенденції та потреби суспільства, зокрема розглядаються питання ефективності та результативності роботи прокуратури в

адміністративній сфері та досліджуються аспекти внутрішньої організації та контролю, спрямовані на підвищення ефективності діяльності прокуратури в Україні. Здійснено аналіз напрямків подальшого розвитку прокурорських повноважень в контексті адміністративно-правового регулювання. Автор досліджує нові законодавчі положення, спрямовані на визначення адміністративного статусу прокуратури. Аналізуються проблеми, що виникають при зміні адміністративних повноважень та ролі прокуратури в системі правового захисту громадян. Розглядаються особливості реалізації адміністративних функцій та використання нових правових інструментів. Дослідження аналізує концепції статусу та ролі прокуратури в сучасній адміністративно-правовій системі з виділенням ключових проблем і недопрацювань реформ з виділенням можливих напрямків подальшого організаційного та інституційного удосконалення адміністративно-правових функцій прокуратури України. Результати дослідження виявляють проблеми адміністративно-правового статусу прокуратури, такі як неоднозначність ролі, конфліктність повноважень та недоліки внутрішньої організації. Отримані висновки мають практичне значення для подальших реформ та покращення адміністративно-правового статусу прокуратури, сприяючи її ефективній участі у правозахисній і правоохоронній діяльності, відповідній ролі у правосудді та захисті прав і свобод громадян.

Ключові слова: *прокуратура, функції прокуратури, повноваження прокуратури, суб'єкт владних повноважень, правоохоронний орган.*

Summary. *The issues related to the organization and activities of the prosecution service, ways to enhance its effectiveness and efficiency, and the performance of administrative functions by prosecution authorities have been a subject of researchers' attention. However, there is currently a deficit of*

fundamental theoretical knowledge regarding the institutional improvement of administrative functions of the prosecution service of Ukraine. This article explores the current issues of institutional improvement of administrative-legal functions of the prosecution service of Ukraine in the context of contemporary challenges and the dynamics of the legal environment. The focus is on identifying key directions for institutional improvement, considering modern trends and societal needs. The article examines the effectiveness and performance of the prosecution service in the administrative sphere and investigates aspects of internal organization and control aimed at enhancing its efficiency in Ukraine. An analysis of the directions for the further development of prosecutorial powers in the context of administrative-legal regulation is conducted. The author explores new legislative provisions aimed at determining the administrative status of the prosecution service. Problems arising from changes in administrative powers and the role of the prosecution service in the legal protection of citizens are discussed. The study delves into the specifics of implementing administrative functions and utilizing new legal instruments. The research analyzes concepts of the status and role of the prosecution service in the modern administrative-legal system, highlighting key problems and shortcomings in reforms and suggesting possible directions for further organizational and institutional improvement of administrative-legal functions of the prosecution service of Ukraine. The findings of the research reveal problems in the administrative-legal status of the prosecution service, such as the ambiguity of its role, conflicts of authority, and internal organizational deficiencies. The conclusions drawn have practical significance for future reforms and improvements in the administrative-legal status of the prosecution service, contributing to its effective participation in legal protection and law enforcement activities, corresponding to its role in justice and the protection of citizens' rights and freedoms.

Key words: *prosecution, functions of the prosecution, powers of the*

prosecution, subject of power, law enforcement body.

Постановка проблеми. Вплив на функціонування прокуратури не обмежується лише відповідною нормативною регламентацією. Не менш важливе значення мають внутрішні фактори організаційно-управлінського характеру, адже упорядкованість, узгодженість взаємодії частин структури цілого є невід’ємною умовою виконання завдань та досягнення мети діяльності прокуратури. Поняття «організація» щодо прокуратури закріплене в п. 14 ст. 92, ст. 131 – 1 Конституції України, у назві розділів I та II Закону України «Про прокуратуру». Згідно з цими нормами до змісту поняття «організація» включаються положення про організаційну будову прокуратури, структуру її основних ланок, єдність системи, а також повноваження прокурорів – керівників щодо керівництва підпорядкованими прокуратурами та ін. Тобто по суті «організація» розглядається як певне утворення, яке має відповідну організаційну структуру, склад посад, загальну штатну чисельність та створене для реалізації конкретної діяльності. Відтак набуває гостроти потреба у дослідженні напрямків інституційного вдосконалення адміністративного функціоналу органів прокуратури як суб’єктів владних повноважень та учасників відповідних правових відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науці адміністративного науці питаннями дослідженнями шляхів інституційного удосконалення адміністративних функцій прокуратури України займалися, зокрема, Подкопаєв С.В. [3] [15] [17] [18], Каркач П.М. [5] [13], Іванов С.М. [5], Задихайло О. А. [2], Загородній В. [16], Устименко В.В. [23] та ін.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає у пропонуванні напрямків подальшого інституційного удосконалення адміністративно-правових функцій України через дослідження правових основ та засобів забезпечення реалізації

адміністративних функцій прокуратури України і характеризування шляхів вдосконалення адміністративно-правового забезпечення статусу прокуратури у сучасній Україні.

Виклад основного матеріалу. Термін «організація» доволі широко використовується для позначення діяльності чи процесу із забезпечення узгодженості, взаємодії окремих елементів відповідного утворення, що спрямовані на створення оптимальних умов його ефективного функціонування для досягнення мети такого утворення. Дане тлумачення є близьким до поняття «організовувати», що означає створювати, засновувати що-небудь, залучаючи до цього інших, спираючись на них; здійснювати заходи, розробляючи їх підготовку і проведення; об'єднувати кого-небудь із певною метою; належно впорядковувати що-небудь [1, с. 853].

Поняття «організація», що використовується для позначення діяльності з упорядкування всіх елементів певного утворення, створення необхідних умов для досягнення його функціональних цілей, тісно пов'язано з поняттям «управління», зазначає О.А. Задихайло [2, с. 44].

Процеси управління існують у будь-якій системі-організації. При цьому роль «внутрішнього управління» значно зростає, якщо організація побудована за ієрархічним типом. Прокуратура на сьогодні побудована саме таким чином: вона, як єдина система, включає в себе прокуратури вищого та нижчого рівнів. Так, відповідно до ч. 1 ст. 7 Закону України «Про прокуратуру» систему прокуратури України становлять: Офіс Генерального прокурора; обласні прокуратури; окружні прокуратури; Спеціалізована антикорупційна прокуратура.

Згідно до ч. 2 ст. 7 Закону України «Про прокуратуру», за потреби, рішенням Генерального прокурора можуть утворюватися спеціалізовані прокуратури на правах прокуратур різних рівнів (їх підрозділів). Перелік, реорганізація, ліквідація, а також визначення статусу, компетенції,

структури і штатного розпису так само здійснюються Генеральним прокурором.

Офіс Генерального прокурора є органом прокуратури вищого рівня щодо обласних та окружних прокуратур. В свою чергу обласна прокуратура виступає органом прокуратури вищого рівня для окружних прокуратур, розташованих у межах адміністративно-територіальної одиниці, що підпадає під територіальну юрисдикцію обласної прокуратури (ч. 4 ст. 7 Закону України «Про прокуратуру»). В цілому ієрархічна побудова визначає суттєву сферу управлінських впливів та підвищення їх ролі у функціонуванні прокуратур.

Неможливо не враховувати ту обставину, що в єдиній системі прокуратури поряд із законодавчо встановленим порядком діяльності існують організаційно-управлінські відносини, які у своїй більшості знаходяться за межами законодавчого регулювання.

Відповідно до ч. 1 ст. 9 Закону України «Про прокуратуру» саме Генеральний прокурор організовує діяльність органів прокуратури, визначає межі повноважень органів прокуратури різних рівнів щодо виконання ними функцій прокуратури (п. 2); затверджує: документи щодо внутрішньої організації діяльності органів прокуратури (п. 7), стратегію розвитку прокуратури (п. 71), положення про систему індивідуального оцінювання якості роботи прокурорів (п. 72), порядок вимірювання та регулювання навантаження на прокурорів (п. 73), загальні методичні рекомендації для прокурорів з метою забезпечення однакового застосування норм законодавства у прокурорській діяльності (п. 9) тощо.

Так само до компетенції Генерального прокурора належить утворення, визначення переліку, територіальної юрисдикції, реорганізації та ліквідації обласних і окружних прокуратур, визначення їхньої компетенції, структури й штатного розпису (ч. 4 ст. 10; ч. 1 ст. 12 Закону). Ним, як очільником Офісу Генерального прокурора, у його структурі

утворюються департаменти, управління, відділи, Генеральна інспекція, а також затверджуються положення про самостійні структурні підрозділи (ч. 2, 3 ст. 8). При цьому Генеральний прокурор видає накази з питань, що належать до його адміністративних повноважень (ч. 2 ст. 9).

Керівники обласних прокуратур організують діяльність цих прокуратур та затверджують відповідні акти з питань, що стосуються організації їх діяльності; видають накази з питань, що належать до їх адміністративних повноважень (п. п. 2, 4 ч. 1; ч. 2 ст. 11). У свою чергу, діяльність окружної прокуратури організовує її керівник (п. 2 ч. 1 ст. 13), який також видає накази з питань, що належать до його адміністративних повноважень (ч. 2 ст. 13).

Якщо процесуальні повноваження керівників застосовуються для зміни, відміни чи узгодження процесуальних рішень, то об'єктом організаційно-управлінських відносин є безпосередньо прокурор. Крім того, важливою складовою внутрішньої організації прокуратури є структура органів прокуратури, адже між нею та результативністю, ефективністю діяльності системи прокуратури, як ми зазначали, існує тісний зв'язок [3, с. 69].

Отже, внутрішній аспект організації безпосередньо стосується повсякденної роботи та управління в органах прокуратури. Слід зазначити, що в результаті взаємодії теорії і прокурорської практики сформувалися певні усталені погляди щодо суті організації роботи та управління в органах прокуратури. Однак окремі питання, особливо щодо змісту понятійного апарату, як і раніше, носять дискусійний характер. Це передусім стосується таких основних понять, як «організація» та «управління».

Одні автори вважають, що «організація» ширше «управління» та розглядають друге як елемент першого, інші навпаки – до більш широкого

поняття відносять «управління». Окремі дослідники вважають ці поняття тотожними [4, с. 18].

П.М. Каркач пише, що «організація роботи в органах прокуратури» означає вжиття заходів, спрямованих на раціональний розподіл роботи, створення умов для праці й належного організаційного порядку та інше. У якості елементів такої організації він називає: розподіл роботи, облаштування робочого місця, створення здорової атмосфери в колективі і, «...безумовно постановка перед колективом... конкретних завдань та контроль за їх виконанням, оцінка якості виконаної роботи». При цьому автор, з одного боку, ототожнює «організацію» та «управління», коли зазначає, що «організація роботи в органах прокуратури – це вжиття організаційно-управлінських заходів, які спрямовані на виконання завдань органів прокуратури...», а з другого – акцентує увагу фактично на специфіці управління, коли погоджується із раніше викладеною у наукових джерелах, зокрема В.П. Рябцевим, позицією, звертаючи увагу на те, що розглядаючи організаційно-управлінські заходи, слід враховувати вплив вищестоящих прокурорів на підлеглих і органи нижчого підпорядкування, а також керівництво й контроль за їх діяльністю з метою забезпечення ефективного виконання покладених на них завдань, у чому, власне, і полягає сутність управління [5, с. 18–19; 5, с. 23]. У підсумку, на підставі аналізу понять «організація» і «управління», П.М. Каркач робить висновок, що вони за своїм змістом збігаються. Та разом із тим зазначає, що організація роботи – це керівництво колективом на одному рівні горизонтально: прокурор району – підлеглі йому працівники цієї прокуратури чи начальник відділу обласної прокуратури – підлеглі працівники відділу. Управління – це керівництво вищестоящих прокуратур нижчестоящими, тобто по вертикалі: прокурор області – прокурор району чи начальники управлінь, відділів облпрокуратури – прокурор району [5, с. 20].

Якщо ми звернемо увагу на положення ч. 1 ст. 15 та ч. ч. 1, 3 ст. 39 Закону України «Про прокуратуру», то побачимо, що законодавець використовує термін «керівник» стосовно адміністративних посад в органах прокуратури, причому як щодо органів, так і їх структурних підрозділів. Знов-таки, виходячи зі змісту ч. ч. 1–3 ст. 8, ст. ст. 9–13, ч. ч. 1–4 ст. 17 Закону України «Про прокуратуру», у яких передбачені повноваження керівників прокуратур всіх рівнів, передусім щодо «організації діяльності», підпорядкування прокурорів та виконання наказів і вказівок, доходимо наступних висновків.

По-перше, з огляду на невикористання законодавцем терміну «управління» (за винятком ч. 1 ст. 8 Закону, де згадується про управління об'єктами державної власності, що належать до сфери управління Офісу Генерального прокурора, а також ч. 5 ст. 39 Закону в частині врахування управлінсько-організаторських здібностей кандидатів на адміністративні посади при наданні Радою прокурорів України відповідних рекомендацій для призначення) та, натомість, використання законодавцем терміну «організація», можна припустити близькість, якщо не тотожність понять «управління» та «організація».

По-друге, «управління» та «керівництво» є поняттями, які, на нашу думку, суто теоретично та умовно відрізняються лише обсягом управлінського впливу на відповідні об'єкти. Так, якщо ми говоримо про управління органом прокуратури чи структурним підрозділом, то використовуємо термін «керівництво», а якщо про систему прокуратури в цілому чи нижчестоящими прокуратурами – «управління».

Вочевидь поняття «організація» і «управління» тісно пов'язані між собою, хоча й відносно самостійні. Але самостійність ця, як зазначається науковцями, відносна. До суто управлінських функцій, як правило, відносять керівництво, прийняття та реалізацію управлінських рішень, контроль та перевірку їх виконання. Саме за допомогою цих функцій

здійснюється упорядкування організаційних відносин, формулюється спрямованість їх розвитку.

Тому результативна та ефективна діяльність прокуратури (як і будь-якого) іншого державного органу, вирішальною мірою залежить від її правильної організації. В юридичній літературі починаючи із 70-х років минулого століття, питанням організації роботи прокуратури почала приділятися підвищена увага, звертаються до цих питань і в Україні. У цьому сенсі, враховуючи достатню розробленість у науковій, науково-практичній та методичній літературі базових питань і типових елементів організації роботи та управління в прокуратурі як у цілому, так і за окремими напрямками діяльності, чергове звернення до їх аналізу та розкриття змісту видається зайвим. Водночас вважаємо за необхідне зосередити увагу на тих складових організації, які, з одного боку, в сучасних умовах зазнають найбільших трансформацій з огляду на зміни у підходах до організації роботи та управління в органах прокуратури, що має вираз у відповідних законодавчих змінах. З другого – є такими, що, на наш погляд, суттєво впливають або можуть впливати на результативність та ефективність діяльності прокуратури. Зокрема, це підходи до побудови оптимальної структури органів прокуратури та формування нових управлінських відносин і процедур з огляду на зміни організаційного статусу прокурорів, зумовлені посиленням гарантій їх незалежності.

Водночас з огляду на динаміку законодавчих змін потребують аналізу відповідні норми Закону України «Про прокуратуру» та переосмислення традиційних поглядів на організаційну структуру органів прокуратури.

У цьому сенсі слід зазначити, що будь-яка системна діяльність є змістом організаційних форм, створених для її реалізації. Не вдаючись до занадто детального розгляду існуючих поглядів на співвідношення понять «система» та «структура», ми виходимо із законодавчих формулювань. На

законодавчому рівні прокуратура визначається як єдина система (ст. 1 Закону України «Про прокуратуру»). Поняття «система» можна вважати базовим в розгляді її як впорядкованого інституціонального утворення.

Положення ст. ст. 1, 7 Закону України «Про прокуратуру» свідчать, що під системою органів прокуратури розуміється єдина сукупність прокуратур різних рівнів та спеціалізації, пов'язаних передусім метою своєї діяльності. При цьому під структурою внутрішня будова конкретних органів прокуратури (ст. ст. 8, 10, 12 Закону).

На сьогодні ключові параметри системи прокуратури України знайшли своє відображення у розділі II (Організаційні основи системи прокуратури) зазначеного Закону, що, безумовно, належить до зовнішнього аспекту організації прокуратури. Водночас до дискреційних повноважень Генерального прокурора законодавець відносить утворення спеціалізованих прокуратур (на правах структурного підрозділу Офісу Генерального прокурора, обласних прокуратур, на правах підрозділу обласної прокуратури, окружних прокуратур, на правах підрозділу окружної прокуратури), а також їх реорганізацію та ліквідацію, визначення статусу, компетенції, структури і штатного розпису (ч. 2 ст. 7); утворення в структурі Офісу Генерального прокурора департаментів, управлінь, відділів, а також Генеральної інспекції (ч. 3 ст. 8) та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, визначення, за погодженням з Директором Національного антикорупційного бюро України, її структури і штату (ч. 3 ст. 7)

Відповідно до ч. 4 ст. 10 Закону Генеральний прокурор утворює, визначає перелік, територіальну юрисдикцію, реорганізацію та ліквідацію обласних прокуратур, визначає їхню компетенцію, структуру і штатного розпис. При цьому в структурі обласних прокуратур утворюються такі підрозділи, як управління та відділи.

Саме слово «структура» означає взаєморозміщення та взаємозв'язок складових частин цілого; будова; устрій, організація чого-небудь [1, с. 1405].

Як ми зазначали, організаційна структура органів прокуратури впливає на результативність та ефективність їх функціонування. Для того, щоб діяльність органу була ефективною, його кадровий склад повинен бути організований, тобто розподілений по відділах, управліннях, департаментах або інших структурних підрозділах. Сукупність структурних підрозділів, кожен з яких має чітко визначену компетенцію, становить організаційну структуру органу прокуратури (структуру апарату) (Офісу Генерального прокурора, прокуратури обласного, а також окружних прокуратур). В органах прокуратури діє Тимчасова інструкція з діловодства в органах прокуратури України, затверджена Наказом Генеральної прокуратури України від 12.02.2019 р. № 27 [6].

У п. 114 пояснювальної записки до висновку № 9 (2014) КРЄП «Європейські норми та принципи щодо прокурорів» (Римської хартії) прямо зазначається, що забезпечення ефективної діяльності знаходиться в площині відповідальності прокуратури та є її обов'язком. При цьому її організація та структура повинні визначатися таким чином, щоб оперативно вирішувати встановлені завдання за умови дотримання високої якості роботи [7].

Отже, структура апаратів прокуратур має бути такою, щоб найкращим чином забезпечувати виконання поставлених перед органом завдань. Вона не є самоціллю, а лише засобом, за допомогою якого забезпечуються максимальні результати роботи. При формуванні структурних підрозділів важливо не допустити дублювання їх компетенції, а також безсистемну, недостатньо обґрунтовану зміну структури.

Звернемо увагу на положення п. 30 висновку № 11 (2016) КРЄП «Якість та ефективність роботи прокурорів, у тому числі в боротьбі з

тероризмом та організованою злочинністю», які свідчать, що структура органів прокуратури та її робочі механізми повинні бути достатньо гнучкими для адекватного, достатнього, швидкого та законного реагування на будь-який новий виклик, будь-то кримінальний, соціологічний, економічний або міжнародний [8].

Отже, управлінські рівні, створені за рахунок керівного складу та наявна кількість структурних підрозділів, у підсумку призводили до додаткових погоджень службової документації при прийнятті рішень, а також свідчать про більш формалізовану субординацію між працівниками ГПУ. Наприклад, звернення громадян проходили до семи кроків у чотирьох структурних підрозділах перш ніж потрапити до безпосереднього виконавця. А процесуальні керівники до 25 % робочого часу витрачали на погодження процесуальних документів у керівництва [9, с. 15]. Зазначене свідчить про необхідність врахування при формуванні управлінських рівнів у підрозділах: а) швидкості проходження процедури погодження службових документів; б) недопущення формалізованої субординації між працівниками прокуратури.

Після відповідних організаційних змін у Генеральній прокуратурі України, її перейменування в Офіс Генерального прокурора, скорочення загальної штатної чисельності працівників, у тому числі прокурорів, та оптимізації структури, остання на початок 2020 року (за інформацією, оприлюдненою на офіційному веб-сайті Офісу Генерального прокурора) складалася із 12 департаментів, 8 окремих управлінь, 2 спеціалізованих прокуратур. Загальна штатна чисельність працівників становить 1,5 тис. осіб [10].

Водночас у деяких підрозділах кількість керівного складу не лише залишилася майже на тому самому рівні, а й, навпаки, зросла. Зокрема, відповідно до наказу Генерального прокурора від 21 грудня 2019 року № 100-щц «Про затвердження структури Офісу Генерального прокурора»

[11], наприклад, у Департаменті інформаційно-аналітичного та організаційного забезпечення, контролю виконання та перевірок стану організації роботи керівний склад становить 48 % від загальної кількості працівників (26 осіб із 54); у Департаменті планово-фінансової діяльності бухгалтерського обліку та звітності – 34 % (11 із 32); управлінні захисту прав дітей та протидії насильству – 40 % (8 із 20).

Слід звернути увагу, що до сьогодні відсутній уніфікований нормативно-правовий акт, який би встановлював вимоги до граничної кількості структурних підрозділів, мінімальної та максимальної чисельності працівників у підрозділах, або ж співвідношення керівного складу до загальної чисельності працівників. При цьому представники Генеральної прокуратури України при проведенні організаційного аналізу в розмові зазначали, що певною мірою (частково) для прокуратури були орієнтирами положення постанови КМУ від 12 березня 2005 року № 179 «Про упорядкування структури апарату центральних органів виконавчої влади, їх територіальних підрозділів та місцевих державних адміністрацій» [12].

Закон України «Про прокуратуру» у ст. 14 визначає загальну чисельність працівників органів прокуратури у кількості 15 тис. осіб, при загальній чисельності прокурорів не більше 10 тис. осіб. Водночас законодавством не передбачено конкретних вимог до граничної чисельності працівників саме Офісу Генерального прокурора, не встановлено й спеціальних вимог до частки його працівників у відношенні до загальної чисельності в органах прокуратури України. У ч. 2 ст. 14 Закону України «Про прокуратуру» лише зазначено, що у структурі органів прокуратури встановлюються посади державних службовців, інших працівників, діяльність яких регулюється цим Законом та іншими законодавчими актами України.

Також відкритим залишається питання доцільності встановлення посад прокурорів у структурі та штатному розписі підрозділів (відділів, управлінь, Департаментів), діяльність яких безпосередньо не пов'язана з реалізацією функцій прокуратури. Так, у 2019 році 27 % прокурорів ГПУ виконували функції «бек-офісу», а всього 51 % працівників від загальної чисельності [9, с. 14].

На думку П.М. Каркача, «...тільки ті працівники прокуратури, які безпосередньо здійснюють функції, покладені на прокуратуру Конституцією України та іншими законами, повинні мати статус прокурорів». При цьому такий статус не повинен надаватися працівникам прокуратури, які займаються, наприклад, матеріально-технічним, кадровим, правовим, фінансовим, режимним забезпеченням; працівникам статистичної служби, секретаріату тощо [13, с. 237]. Водночас, хоча такий підхід і вбачається логічним, однак відповідь на це питання неоднозначна, адже забезпечувальні, допоміжні напрями роботи, зокрема правового або кадрового спрямування, іноді потребують відповідного досвіду роботи на посадах саме прокурорів, зважаючи на фаховий рівень працівників, які розуміють специфіку прокурорської діяльності. При цьому прокурори, як правило, не виявляють бажання продовжувати свою роботу на посадах державної служби в прокуратурі, що пов'язано не стільки з професійним престижем, скільки з відповідними соціальними гарантіями статусу прокурорів. Крім того, досвід зарубіжних країн (Грузія, Польща) свідчить про наявність посад прокурорів в організаційних структурних підрозділах, діяльність яких не пов'язана із виконанням безпосередніх функцій прокуратури (аналітичні підрозділи, кадрові, підрозділи із забезпечення діяльності керівництва).

Виходячи із особливої значимості для суспільства і держави певних сфер правовідносин, вважаємо, що в структурі Офісу Генерального прокурора за комплексним принципом можуть бути сформовані підрозділи

(Департаменти): захисту прав громадян та інтересів держави в сфері навколишнього природного середовища; захисту прав громадян та інтересів держави в сфері охорони здоров'я, освіти та праці; захисту прав дітей та соціально незахищених громадян; захисту інтересів держави в бюджетній сфері. При цьому в обласних прокуратурах – управління.

Відтак зазначимо наступне. По-перше, призначення організаційної структури прокурорської системи та робочих апаратів її органів полягає в практичній реалізації компетенції прокуратури. Від того, як вона побудована, залежить ефективність самої прокурорської діяльності. По-друге, процес оптимізації організаційної структури має бути всебічно обміркованим. По-третє, структура апаратів повинна бути такою, щоб найкраще забезпечувати виконання поставлених перед органом завдань. При формуванні структурних підрозділів та визначенні їх компетенції важливо запобігти плутанині в роботі та не допустити дублювання компетенції. Вагоме значення має стабільність структури та недопущення постійних, безсистемних, недостатньо обґрунтованих змін. По-четверте, для підвищення ефективності прокурорського впливу на певні сфери правовідносин, що становлять особливу важливість для суспільства і держави, а також підвищення рівня захисту окремих категорій громадян, деякі структурні підрозділи апаратів прокуратур доцільно створювати за комплексним принципом.

Необхідність посилення незалежності прокурорів як базової засади діяльності прокуратури України (п. 5 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про прокуратуру») зумовлює потребу в наявності прозорих та справедливих процедур у вирішенні питань, пов'язаних зі статусом прокурорів, зокрема під час призначення на посади, звільнення, притягнення до дисциплінарної відповідальності тощо, а так само організації прокурорів для самоуправління. На це неодноразово звертається увага як в положеннях

міжнародних документів у сфері прокурорської діяльності та статусу прокурорів, так і в коментарях окремих експертів.

Пунктом 5 Рекомендації R (2000) 19 КМ РЄ передбачено, що держави мають вжити заходів, щоб: а) добір кандидатів, підвищення прокурорів в посаді та їх переведення здійснювалося згідно із справедливою і неупередженою процедурою; б) кар'єра прокурорів реалізовувалася відповідно до відомих і об'єктивних критеріїв, таких як компетентність і досвід роботи; в) переміщення на посадах прокурорів могло також диктуватися службовою необхідністю; г) необхідні умови для служби регулювалися законом, зокрема, заробітна плата, перебування на посаді, пенсія, а також відповідний вік виходу на пенсію; г) дисциплінарне провадження щодо прокурорів регулювалося законом і гарантувало справедливу та об'єктивну процедуру, а також можливість незалежного і неупередженого перегляду рішення [14].

Так само у п. п. XII, XIII висновку № 9 (2014) КРЕП зазначається, що добір та кар'єра прокурорів, включаючи підвищення по службі, мобільність, дисциплінарні заходи та звільнення з посади, повинні регулюватися законом і прозорими та об'єктивними критеріями відповідно до неупереджених процедур, які виключають будь-яку дискримінацію та допускають можливість неупередженого перегляду. Водночас найвищий рівень професійних навичок та доброчесності є необхідною умовою для ефективної служби прокуратури й довіри громадськості до цієї служби. Тому прокурорам слід пройти відповідне навчання та підготовку з урахуванням їхньої спеціалізації [14].

Слід визнати, що у Законі України «Про прокуратуру» в цілому знайшли своє втілення загальні принципи та підходи міжнародних документів, висновки і рекомендації Венеціанської комісії щодо законопроектів про реформування прокуратури України (CDL-AD (2006) 029 від 17 жовтня 2006 року, CDL-AD (2009) 048 від 27 жовтня 2009 року,

CDL-AD (2012) 019 від 15 жовтня 2012 року), а також отримані 15 квітня 2013 року від Ради Європи «Принципи щодо ролі інституціональної організації прокурорської служби та статусу прокурорів України» (Тематична директорія принципів до проекту закону про прокуратуру України) [15, с. 178].

Науковці, які досліджували питання кадрового забезпечення прокурорської діяльності, формулюють різні підходи при визначенні змісту його складових (компонентів). Їх ще у літературі (зазвичай) називають основними видами кадрової роботи, напрямками кадрової роботи, етапами кадрового забезпечення [16, с. 39].

Водночас Закон України «Про прокуратуру не містить вимог до моральних якостей кандидатів на посаду прокурора, а так само компетенції уповноваженого на їх вивчення суб'єкта, як складової кваліфікаційного іспиту. Така ситуація потребує вирішення шляхом внесення відповідних законодавчих змін до ч. 1 ст. 31 Закону України «Про прокуратуру, що у подальшому дозволить обмежити доступ до професії прокурора особам, які з огляду на особисті риси не зможуть належним чином виконувати професійні обов'язки.

У цьому сенсі цікаву позицію в своєму рішенні від 26 червня 2019 року у справі № 9901/205/19 сформулював Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду [17, с. 21-22]. Верховний Суд, звертаючи увагу на ч. 1 ст. 28 Закону України «Про прокуратуру», згідно з якою добір кандидатів на посаду прокурора здійснюється на конкурсних засадах із числа осіб, які відповідають вимогам, установленим ч. ч. 1 та 5 ст. 27 Закону, за результатами кваліфікаційного іспиту, водночас зазначив, що, крім наведених вимог до кандидата на посаду прокурора, він повинен відповідати і встановленим Кодексом професійної етики та поведінки прокурорів нормам, спрямованим на вирішення етичних питань, пов'язаних зі статусом прокурора, та які кандидати на посаду прокурора

мають прагнути додержуватися у своїй професійній, громадській діяльності й приватному житті заради підвищення авторитету органів прокуратури та сприяння зміцненню довіри громадян до них. Тобто, позиція Верховного Суду полягає в тому, що етичні положення, закріплені в Кодексі, мають розповсюджуватися не лише на прокурорів, а й на кандидатів на такі посади, що потребує звернення уваги уповноваженого суб'єкта при проведенні процедури добору.

Також у Законі не визначено жодних винятків у процедурі добору стосовно осіб, які мають досвід роботи в органах прокуратури, наприклад тих, хто працював у Генеральній прокуратурі України (Офісі Генерального прокурора) чи прокуратурі обласного рівня, звільнився з посади, а через деякий час вирішив повернутися на службу в органи прокуратури. Вочевидь, слід передбачити щонайменше скорочений строк для їх навчання (спеціальної підготовки) в ТЦПУ та внести відповідні зміни до ст. 33 Закону України «Про прокуратуру».

Також вважаємо, що в Законі слід було передбачити право на відставку для осіб, які пропрацювали на посадах прокурорів тривалий час. Таке право слугувало б однією з гарантій незалежності прокурорів. Крім того, прокурори мали би можливість припинити відставку за спрощеною процедурою (без складання кваліфікаційного іспиту та спеціалізованого навчання в ТЦПУ) подавши заяву до КДКП (органу, що здійснює дисциплінарне провадження) та пройшовши, приміром, співбесіду [18, с. 146].

В контексті подальшого удосконалення організації та діяльності ТЦПУ безумовно корисним буде використання зарубіжного досвіду у цій сфері. До уваги може бути взята і підготовлена міжнародними експертами, з урахуванням досвіду інших країн (Хорватії, Грузії, Італії, Молдови й Іспанії), Концепція ТЦПУ [19].

У цілому реалізована на рівні Закону України «Про прокуратуру» система професійної підготовки прокурорів (що включає спеціальну підготовку для кандидатів на посади прокурорів та підвищення кваліфікації прокурорів) передбачає практично орієнтоване навчання. Практична орієнтованість навчання та, як наслідок, максимальна готовність і фактична здатність кандидата на посаду прокурора від самого початку самостійно виконувати службові обов'язки прокурора в повному обсязі та усвідомлювати деонтологічні особливості і роль своєї професії, а також адаптивність навчання прокурорів до реальних потреб прокурорської діяльності, надання їм нових знань, удосконалення вмінь і навичок практичної діяльності, необхідних для ефективного виконання службових обов'язків, формування стійких моделей належної професійної поведінки, – саме це має визначити зміст професійної підготовки.

Такий підхід повною мірою узгоджується із положенням п. 5.8. Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки, схваленої Указом Президента України від 20 травня 2015 року № 276/2015, відповідно до якого приведення повноважень та діяльності незалежністю, професійністю, відповідальністю та ефективністю прокуратури має відбуватися у тому числі й через зміни в системі професійної підготовки та підвищення кваліфікації прокурорів [20].

Для її реалізації та максимального наближення навчального процесу в НАПУ до потреб прокурорської діяльності було розроблено проєкт наказу Генеральної прокуратури України від 11 квітня 2016 року № 148 «Про організацію взаємодії органів прокуратури України з Національною академією прокуратури України» [21]. Фактично цей документ був програмним і на сьогодні не втрачає своєї актуальності, незважаючи на відповідні зміни у ст. 80 Закону України «Про прокуратуру» (щодо

створення ТЦПУ). Тому вкрай важливим питанням залишалось забезпечення його виконання.

Наказом № 148, з одного боку, керівників прокуратур усіх рівнів зорієнтовано на сприяння НАПУ у наближенні до практичних потреб прокуратури навчальної, аналітичної та методичної роботи та визначено конкретні шляхи такої взаємодії, з другого, її ректора зобов'язано органів прокуратури до європейських стандартів і встановлення рівноваги між забезпечувати якість навчального процесу та його спрямованість на реальні потреби діяльності прокуратури. При цьому, наприклад, встановлено ініціативний характер роботи НАПУ у формуванні тематики занять, як результат самостійного вивчення відповідних проблем її працівниками (а не лише опрацювання пропозицій прокуратур). Реалізація цієї норми наказу № 148 (поряд із стажуванням) давала змогу підтримувати професійну компетентність викладацького (тренерського) складу в актуальному стані. Серед іншого, наказом акцентовано увагу й на необхідності використання в навчальному процесі позитивного досвіду організації прокурорської діяльності, інноваційних технологій, сучасних засобів комунікації, залучення до проведення занять працівників судових і правоохоронних органів, інших органів державної влади, установ та організацій тощо.

Однак не зважаючи на це, як зазначається «з метою приведення відомчих організаційно-розпорядчих актів у відповідність із вимогами законодавства» наказом Генерального прокурора від 14 липня 2020 року № 321 він був скасований [22]. Фактично на сьогодні питання організації взаємодії органів прокуратури України з Тренінговим центром прокурорів України залишилось не унормованим.

Отже, положення міжнародних (європейських) документів, відповідний зарубіжний досвід, вітчизняне законодавство та практика його застосування дозволяють виокремити не лише фактори, що зумовлюють

зміст професійної (спеціальної) підготовки прокурорів, а й напрями її вдосконалення, які, на нашу думку, повинні бути, зокрема, такими: наближення змісту навчального процесу до реальних практичних потреб прокурорської діяльності; ефективне використання спеціалізованих навчальних аудиторій (залів судових засідань) для імітації судових процесів та залучення, за необхідності, суддів, адвокатів та інших викладачів (тренерів) для безпосередньої участі в проведенні таких занять; впровадження навчальних курсів, які б сприяли формуванню навичок комунікації зі ЗМІ, у т. ч. навичок публічних дискусій та виступів, доведення інформації про результати своєї роботи до широкого загалу та інших спеціальних курсів; оптимізація викладацького складу ТЦПУ задля того, щоб його більшість становили саме прокурори; підвищення ініціативи працівників ТЦПУ у формуванні тематики занять як результат самостійного вивчення ними відповідної проблематики, а не лише опрацювання пропозицій прокуратур; формування системи об'єктивної оцінки якості навчання з обов'язковим залученням до цього процесу працівників галузевих підрозділів Офісу Генерального прокурора.

Також слід погодитися з В.В. Устименко, яка в контексті модернізації системи підвищення професійної компетентності прокурорів зазначає про необхідність розробки положення про систему безперервного професійного навчання прокурорів, перехід до якої потребує розробки концепції та програми розвитку професійної компетентності прокурорів у системі їх безперервного професійного навчання, що надасть змогу зберегти набутий позитивний досвід та запровадити з урахуванням зарубіжного досвіду нові форми, технології навчання [23, с. 162].

У контексті удосконалення організаційної складової професійної підготовки прокурорів в Україні має щонайменше йтися про оптимізацію структури ТЦПУ; встановлення кваліфікаційних вимог до тренерів і визначення порядку їх добору в Статуті ТЦПУ, а не його директором;

формування механізму об'єктивної оцінки якості навчання із залученням до цього процесу керівників галузевих підрозділів Офісу Генерального прокурора.

Отже, на підставі наведеного вище сформулюємо наступні висновки. Виходячи із особливої значимості для суспільства і держави певних сфер правовідносин, доведено, що в структурі Офісу Генерального прокурора за комплексним принципом можуть бути сформовані підрозділи (Департаменти): захисту прав громадян та інтересів держави в сфері навколишнього природного середовища; захисту прав громадян та інтересів держави в сфері охорони здоров'я, освіти та праці; захисту прав дітей та соціально незахищених громадян; захисту інтересів держави в бюджетній сфері. При цьому в обласних прокуратурах – управління.

Закон України «Про прокуратуру не містить вимог до моральних якостей кандидатів на посаду прокурора, а так само компетенції уповноваженого на їх вивчення суб'єкта, як складової кваліфікаційного іспиту. Така ситуація потребує вирішення шляхом внесення відповідних законодавчих змін до ч. 1 ст. 31 Закону України «Про прокуратуру, що у подальшому дозволить обмежити доступ до професії прокурора особам, які з огляду на особисті риси не зможуть належним чином виконувати професійні обов'язки.

У контексті удосконалення організаційної складової професійної підготовки прокурорів в Україні має щонайменше йтися про оптимізацію структури ТЦПУ; встановлення кваліфікаційних вимог до тренерів і визначення порядку їх добору в Статуті ТЦПУ, а не його директором; формування механізму об'єктивної оцінки якості навчання із залученням до цього процесу керівників галузевих підрозділів Офісу Генерального прокурора.

Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2009. 1736 с.
2. Задихайло О. А. Співвідношення понять «державне управління», «публічне управління» та «публічне адміністрування в категоріальному апараті адміністративного права. *Збірник наукових праць ХНПУ імені Г. С. Сковороди «Право»*. 2020. № 31. С. 43-48.
3. Подкопаєв С.В. Організаційна структура системи органів прокуратури України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2014. № 4. С. 69–76.
4. Державне управління: підручник: у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; ред. кол.: Ю.В. Ковбасюк (голова), К.О.Ващенко (заст. голови), Ю.П. Сурмін (заст. голови). Київ; Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
5. Каркач П.М., Іванов С.М. Органи прокуратури України: навч.- метод. посіб. Харків, 2017. 360 с.
6. Про затвердження Тимчасової інструкції з діловодства в органах прокуратури України : Наказ Генеральної прокуратури України від 12.02.2019 р. № 27 : станом на 28 груд. 2019 р. *Верховна Рада України: офіційний вебпортал*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0027900-19#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
7. European Norms and principles concerning prosecutors: opinion № 9 (2014) of the Consultative Council of European Prosecutors to the Committee of Ministers of the Council of Europe. *Council of Europe: official webportal*. URL: <https://rm.coe.int/168074738b> (дата звернення: 01.12.2023).
8. On the quality and efficiency of the work of prosecutors, including when fighting terrorism and serious and organised crime: opinion № 11 (2016) of

- the Consultative Council of European Prosecutors adopted by the CCPE at its 11th plenary meeting (Strasbourg, 17-18 November 2016). *Council of Europe: official webportal*. URL: <https://rm.coe.int/16807474b9> (дата звернення: 01.12.2023).
9. Проведення організаційного аналізу Генеральної прокуратури України. Фінальний звіт (проект). 7 травня 2019 року. *Рада Європи*. Прайсвотерхаус Куперс Едвайзори (PwC). 129 с.
 10. *Офіс Генерального прокурора: вебсайт*. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/about_office (дата звернення: 01.12.2023).
 11. Про затвердження структури Офісу Генерального прокурора: Наказ Генеральної прокуратури України від 21.12.2019 № 99-шц. *Верховна Рада України: офіційний вебпортал*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0099900-19#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
 12. Про упорядкування структури апарату центральних органів виконавчої влади, їх територіальних підрозділів та місцевих державних адміністрацій: постанова Кабінету Міністрів України від 12 березня 2005 року № 179. *Верховна Рада України: офіційний вебпортал*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2005-%D0%BF> (дата звернення: 01.12.2023).
 13. Організація та діяльність органів прокуратури України: навч. посіб. за ред. П. М. Каркача. Харків: Право, 2019. 500 с.
 14. On the role of public prosecution in the criminal justice system: Recommendation R (2000)19 adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 6 October 2000 and Explanatory Memorandum. *Council of Europe: official webportal*. URL: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016804be55a (дата звернення: 01.12.2023).

15. Подкопаєв С.В. Організація та діяльність прокуратури в Україні: монографія. Харків: Право, 2020. 364 с.
16. Загородній В. Кадрова політика щодо удосконалення діяльності органів прокуратури. *Вісник прокуратури*. 2018. № 6. С. 35–40.
17. Правові позиції Верховного Суду у справах, пов'язаних зі статусом прокурорів: практич. посіб. / упоряд.: С.В. Подкопаєв, С.В. Гриненко, В.М. Скобунов ; за ред. С.В. Подкопаєва. Харків: Право, 2019. 104 с.
18. Подкопаєв С.В. Кадрове забезпечення прокурорської діяльності: сучасний стан та формування нового механізму. *Проблеми реформування прокуратури: матеріали всеукр. наук.-практик. конф.* (15 квітня 2016 року). Харків: Право, 2016. Т. 1. С. 142–148.
19. Концепція Тренінгового центру прокурорів України. Проєкт Ради Європи «Дотримання прав людини в системі кримінальної юстиції України». 2020. 15 с.
20. Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки: схвалено Указом Президента України від 20 травня 2015 року № 276/2015. *Верховна Рада України: офіційний вебпортал*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276/2015> (дата звернення: 01.12.2023).
21. Про організацію взаємодії органів прокуратури України з Національною академією прокуратури України: наказ виконуючого обов'язки Генерального прокурора України від 11 квітня 2016 року № 148. *Верховна Рада України: офіційний вебпортал*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148900-16> (скасований) (дата звернення: 01.12.2023).
22. Про визнання такими, що втратили чинність, організаційно-розпорядчих документів Генеральної прокуратури України (Офісу Генерального прокурора): наказ Генерального прокурора 14 липня

2020 року № 321. *Верховна Рада України: офіційний вебпортал*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0321905-20#n9> (дата звернення: 01.12.2023).

23. Устименко В.В. Підвищення професійної компетентності прокурора. Київ: Національна академія прокуратури України, 2017. 208 с.

References

1. Busel, V.T. (Ed.). (2009). *Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoï ukrainskoï movy* [Great Explanatory Dictionary of Modern Ukrainian Language]. Kyiv; Irpin: Perun [in Ukrainian].
2. Zadykhailo, O.A. (2020). *Spivvidnoshennia poniat «derzhavne upravlinnia», «publichne upravlinnia» ta «publichne administruvannia v katehorialnomu aparati administratyvnoho prava* [Interrelation of the Concepts "Public Administration," "Public Management," and "Public Administration" in the Categorical Apparatus of Administrative Law]. *Zbirnyk naukovykh prats KhNPU imeni H. S. Skovorody «Pravo» – Collection of Scientific Works H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University "Law,"* 31, 43-48 [in Ukrainian].
3. Podkopaiev, S.V. (2014). *Orhanizatsiina struktura systemy orhaniv prokuratury Ukrainy* [Organizational Structure of the System of Prosecutor's Offices of Ukraine]. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy – Scientific Notes of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine,* 4, 69–76 [in Ukrainian].
4. *Derzhavne upravlinnia: pidruchnyk: u 2 t.* [Public Administration: textbook: in 2 volumes (Vol. 1)]. (2012). National Academy of Public Administration under the President of Ukraine. Kyiv; Dnipropetrovsk: NAPA [in Ukrainian].

5. Karkach, P.M., & Ivanov, S.M. (2017). Orhany prokuratury Ukrainy: navch.- metod. posib. [Prosecutor's Offices of Ukraine: educational-methodical manual]. Kharkiv [in Ukrainian].
6. Pro zatverdzhennia Tymchasovoi instruktsii z dilovodstva v orhanakh prokuratury Ukrainy: Nakaz Heneralnoi prokuratury Ukrainy vid 12.02.2019 r. № 27 [On Approval of the Temporary Instruction on Document Management in the Prosecutor's Offices of Ukraine: Order No. 27 dated February 12, 2019]. (2019). *Verkhovna Rada Ukrainy: ofitsiinyi vebportal – Verkhovna Rada of Ukraine: official webportal*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0027900-19#Text> [in Ukrainian].
7. European Norms and principles concerning prosecutors: opinion № 9 (2014) of the Consultative Council of European Prosecutors to the Committee of Ministers of the Council of Europe. Retrieved from <https://rm.coe.int/168074738b>
8. On the quality and efficiency of the work of prosecutors, including when fighting terrorism and serious and organised crime: opinion № 11 (2016) of the Consultative Council of European Prosecutors adopted by the CCPE at its 11th plenary meeting (Strasbourg, 17-18 November 2016). Retrieved from <https://rm.coe.int/16807474b9>
9. Provedennia orhanizatsiinoho analizu Heneralnoi prokuratury Ukrainy. Finalnyi zvit (proekt). 7 travnia 2019 roku [Conducting Organizational Analysis of the General Prosecutor's Office of Ukraine. Final Report (Draft). May 7, 2019]. (2019). *Rada Yevropy – Council of Europe. Pricewaterhouse Coopers (PwC)* [in Ukrainian].
10. *Ofis Heneralnogo prokurora: veb sait - Office of the General Prosecutor*. (n.d.). Retrieved from https://www.gp.gov.ua/ua/about_office [in Ukrainian].

11. Pro zatverdzhennia struktury Ofisu Heneralnoho prokurora: Nakaz Heneralnoi prokuratury Ukrainy vid 21.12.2019 № 99-shs [On the Approval of the Structure of the Office of the General Prosecutor: Order of the General Prosecutor's Office of Ukraine dated December 21, 2019, No. 99-shch. *Verkhovna Rada Ukrainy: ofitsiinyi vebportal – Verkhovna Rada of Ukraine: official webportal*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0099900-19#Text> [in Ukrainian].
12. Pro uporiadkuvannia struktury aparatu tsentralnykh orhaniv vykonavchoi vlady, yikh terytorialnykh pidrozdiliv ta mistsevykh derzhavnykh administratsii: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 12 bereznia 2005 roku № 179 [On the Ordering of the Structure of the Apparatus of Central Executive Bodies, Their Territorial Units, and Local State Administrations: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 12, 2005, No. 179]. *Verkhovna Rada Ukrainy: ofitsiinyi vebportal – Verkhovna Rada of Ukraine: official webportal*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2005-%D0%BF> [in Ukrainian].
13. Karkach, P. M. (Ed.). (2019). Orhanizatsiia ta diialnist orhaniv prokuratury Ukrainy: navch. posib. [Organization and Activities of the Prosecutor's Offices of Ukraine: Educational Manual]. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
14. On the role of public prosecution in the criminal justice system: Recommendation R (2000)19 adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 6 October 2000 and Explanatory Memorandum. Retrieved from https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016804be55a
15. Podkopaiev, S.V. (2020). Orhanizatsiia ta diialnist prokuratury v Ukraini: monohrafiia [Organization and Activities of the Prosecutor's Office in Ukraine: Monograph]. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].

16. Zahorodnii, V. (2018). Kadrova polityka shchodo udoskonalennia diialnosti orhaniv prokuratury [Personnel Policy for Improving the Activities of Prosecutorial Authorities]. *Visnyk prokuratury*, 6, 35–40 [in Ukrainian].
17. Podkopaiev, S.V., Hrynenko, S.V., & Skobunov, V.M. (Eds.). (2019). Pravovi pozytsii Verkhovnoho Sudu u spravakh, poviazanykh zi statusom prokuroriv: prakt. posib. [Legal Positions of the Supreme Court in Cases Related to the Status of Prosecutors: Practical Guide]. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
18. Podkopaiev, S.V. (2016). Kadrove zabezpechennia prokurorskoï diialnosti: suchasnyi stan ta formuvannia novoho mekhanizmu [Personnel Support of Prosecutorial Activities: Current State and Formation of a New Mechanism]. *Problemy reformuvannia prokuratury: materialy vseukr. nauk.-prakt. konf. – In Problems of Prosecutorial Reform: Materials of the All-Ukrainian Scientific-Practical Conference* (pp. 142–148). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
19. Kontseptsiiia Treninhovoho tsentru prokuroriv Ukrainy. Proiekt Rady Yevropy «Dotrymannia prav liudyny v systemi kryminalnoi yustytsii Ukrainy» [Concept of the Training Center for Prosecutors of Ukraine. Council of Europe Project "Human Rights Compliance in the Criminal Justice System of Ukraine"]. (2020). [in Ukrainian].
20. Stratehiia reformuvannia sudoustroiu, sudochynstva ta sumizhnykh pravovykh instytutiv na 2015–2020 roky: skhvaleno Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 20 travnia 2015 roku № 276/2015. [Strategy for the Reform of the Judicial System, Judiciary, and Related Legal Institutions for 2015–2020: Decree of the President of Ukraine dated May 20, 2015, No. 276/2015]. (2015). *Verkhovna Rada Ukrainy: ofitsiinyi vebportal – Verkhovna Rada of Ukraine: official webportal*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276/2015> [in Ukrainian].

21. Pro orhanizatsiiu vzaiemodii orhaniv prokuratury Ukrainy z Natsionalnoiu akademiieiu prokuratury Ukrainy: nakaz vykonuiuchoho oboviazky Heneralnoho prokurora Ukrainy vid 11 kvitnia 2016 roku № 148 [On the Organization of Interaction between the Prosecutor's Office of Ukraine and the National Academy of the Prosecutor's Office of Ukraine: Order of the Acting Prosecutor General of Ukraine dated April 11, 2016, No. 148.]. (2016). *Verkhovna Rada Ukrainy: ofitsiinyi vebportal – Verkhovna Rada of Ukraine: official webportal*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148900-16> (revoked) [in Ukrainian].
22. Pro vyznannia takymy, shcho vtratyly chynnist, orhanizatsiino-rozporiadchykh dokumentiv Heneralnoi prokuratury Ukrainy (Ofisu Heneralnoho prokurora): nakaz Heneralnoho prokurora 14 lypnia 2020 roku № 321 [On the Recognition as Invalid of Organizational and Regulatory Documents of the Prosecutor General's Office of Ukraine (Office of the Prosecutor General): Order of the Prosecutor General dated July 14, 2020, No. 321]. (2020). *Verkhovna Rada Ukrainy: ofitsiinyi vebportal – Verkhovna Rada of Ukraine: official webportal*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0321905-20#n9> [in Ukrainian].
23. Ustymenko, V.V. (2017). *Pidvyshchennia profesiinoi kompetentnosti prokurora* [Enhancing the Professional Competence of the Prosecutor]. Kyiv: National Academy of Prosecution of Ukraine [in Ukrainian].